

Gábrity Molnár Irén

Vallásosság Vajdaságban

A fiatalok vallási élete a kilencvenes években

A térségre jellemző történelmi tény a három világvallás, a pravoszláv (ortodox), a római katolikus és a muszlimán (iszlám) vallások érdek-összeütközésének folytonossága:

A titói Jugoszlávia nemzeti és vallási toleranciára kényszerítő eszközei közé tartozott, hogy kezdetben tiltotta a vallás nyilvános gyakorlását, s azt a családi és privát szférába kényszerítette, miközben az egyházi közösségek zárt aktivitása politikamentes és államilag részben támogatott volt.

A hatvanas években a társadalmi-gazdasági nyitás, az öngazgatási tendenciák belsőföldön és a nyitott határok azt eredményezték, hogy az egyházak munkája könnyebbé vált. A nemzeti kisebbségek egyházi közösségei Vajdaságban püspökségeket szervezhettek.

A nemzeti identitás megőrzésében az egyházaknak jelentős szerep jutott, különösen a szórványmagyarság esetében, ahol nem voltak magyar iskolák, de a néphagyomány megőrzésére volt igény.

A politikai események fontos szerepet játszottak abban, hogy a vallási és nemzeti öntudat elkülönüljön. A 70-es és 80-as éveket a vallási pangás és az identitástudat felerősödése jellemezte. A szocializmus összeomlását követő elszegényedés, apátia, kollektív félelem miatt a 90-es években a vallási élet megújult. Észak-Bácska fiataljai között végzett kérdőívezésből kiderül, hogy az etnikai és a felekezeti hovatartozás fontossá vált a párválasztás és mindennapi élet terén is. A vallási tudat elmosódott, de az érdeklődés intenzív maradt.

A kilencvenes években a vallási élet és értékek megújulásának okai:

- az addigi egyetlen, domináló marxista-szocialista ideológia összeomlása;
- az álszocialista biztonság (munkalehetőség, segély) megszűnése;
- az addigi kulturális, életmód értékrendjének szertefoszlása;
- a nehézkes rendszerváltás előhozta a nagy nézetkülönbségeket az egyes országrészek (köztársaságok) között: az etatista vagy a piacorientált gazdasági szemlélet;
- elszegényedés, munkanélküliség, polgárháború.

Mindennek következményeként kialakult egyfajta bizonytalanságerzet és kollektív félelem a nemzetek létmegmaradásért.

A vallás szerepe ebben a helyzetben, hogy újra reményt és hitet nyújt, valamint elősegíti új értékrend és elfogadható erkölcsi magatartás, biztonságérzet kialakulását.